

Victor Rebengiuc, fizionomia firescului

<https://www.ziarulmetropolis.ro/victor-rebengiuc-fizionomia-firescului/>

„A răs Rebe, înseamnă că-i bine”, povestesc foștii studenți. „E imprezizibil”, spune Liviu Ciulei. „N-are fasoanele unui actor”, adaugă Andrei Pleșu. „E cel mai mare actor în viață”, mărturisea Clody Bertola.

10 februarie 2014

La 17 ani, se pregătea să devină tehnician, dar a fost distribuit întâmplător în piesa unui coleg de la școala electrotehnică. A fost momentul – spune Victor Rebengiuc – care i-a înclinat destinul înspre actorie.

Au urmat zeci de roluri în teatru și film, în urma cărora, numeroși colegi de scenă și critici de teatru l-au numit „cel mai mare actor român în viață”. Marcel Iureș spunea despre el că e „nemaipomenit de normal, de firesc”, iar Andrei Pleșu observa că Rebengiuc „n-are ticurile și fasoanele unui actor.” Firescul vieții de pe scenă, dar și de acasă, a fost surprins în volumul „Victor Rebengiuc Omul și actorul (<http://www.humanitas.ro/humanitas/victor-rebengiuc>)”, de Simona Chițan și Mihaela Michailov, apărut la Editura Humanitas.

În fragmentele de mai jos – extrase din volum – îl puteți vedea pe Victor Rebengiuc prin ochii regizorilor cu care a lucrat (Liviu Ciulei, Lucian Pintilie), ai actorilor (Clody Bertola, Oana Pellea), ai criticilor (Andrei Pleșu), dar și ai membrilor familiei (soția – Mariana Mihuț, fiul – Tudor Rebengiuc):

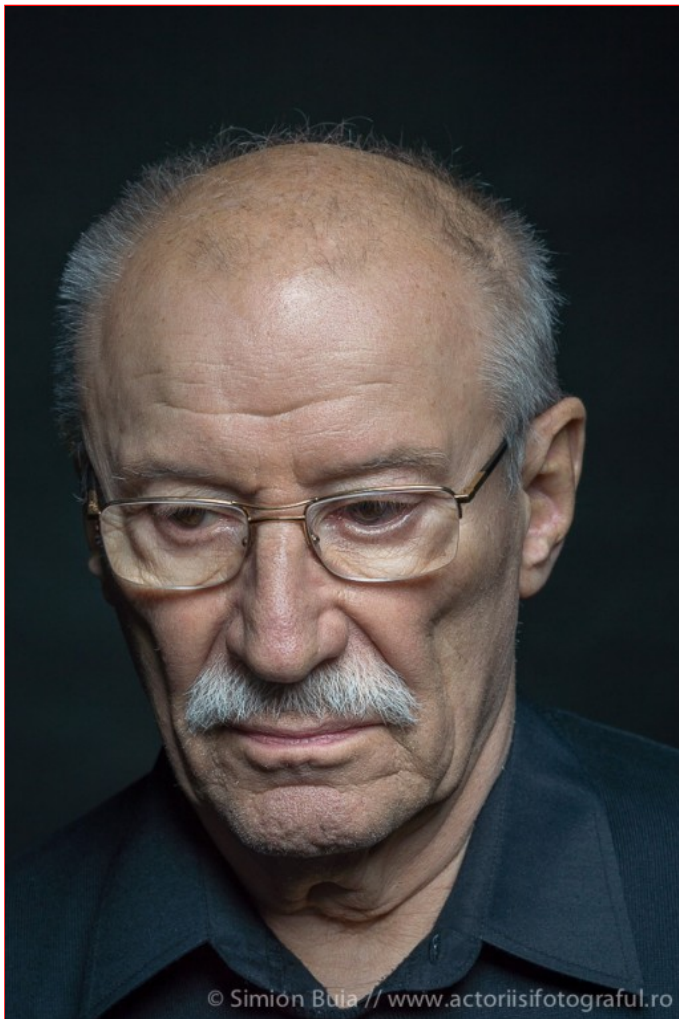
- **Liviu Ciulei, regizor:** „Ceea ce îl caracterizează pe Victor Rebengiuc este o inerentă disciplină scenică, abilitatea de a asocia stări contradictorii și de a coborî întotdeauna în profunzimea unui rol. [...] Cred că rolurile Apostol Bologa din *Pădurea spânzuraților* și Ilie Moromete din *Moromeții* lui Stere Gulea rămând două realizări majore ale lui Victor în cinematografia românească. Victor emană energie și stilizează grotescul lui Richard al II-lea, este frust în rolul lui Stanley din *Un*

tramvai numit *doriță*, tulburător, profund, dureros în *Pădurea spânzuraților*, succulent în *Caliban* și plin de energie, năstrușnic în *Bottom*. Când l-am văzut în *Unchiul Vanja* m-a convins că poate fi și capricios, confirmându-mi ceea ce am știut mereu: e imprevizibil. Un actor al contrastelor.”

● **Lucia Sturdza Bulandra, actriță și director de teatru, în 1960:** „Prețuit încă de pe băncile școlii ca un viitor astru al teatrului românesc, tânărul actor primea cu o oarecare ironie sfaturile pe care i le dădea directorul de scenă. În atitudinea lui lăsa să se ghicească – sub respectul distant ce-l afișa – o condescendență abia consimțită... Rolul a fost jucat fără succes, dar și fără afirmarea unei prea mari reușite [referire la *Profesiunea Doamnei Warren* de G.B. Shaw – n.a.].

Mai târziu, punând în practică următorul adevăr: *si vis me flere, dolendum est primum ipsi tibi* (dacă vrei să plâng, trebuie mai întâi să suferi tu însuși), talentatul absolvent a interpretat – în mod spontan – un alt rol, pe o linie complet realistă, cu sinceritate, cu revoltă înăbușită, cu lacrimi și frământări izvorâte parcă din propria-i sensibilitate. Teoriile estetizante dispăruseră. Actorul dăruise personajului pe care-l interpreta viață din propria lui viață. Trăise personajul. Succesul a fost strălucitor [referire la *Moartea unui comis-voiajor* de Arthur Miller – n.a.].”

● **Marcel Iureș, actor:** „Ce fel de artist e Victor Rebengiuc? Iaca, așa, un fum care-ți rămâne impregnat. Cred că pentru el ar trebui inventată o nouă treaptă, undeva dincolo de noi. Să joci cam o sută de roluri și să fi de fiecare dată autentic nu-i lucru ușor. Și mai e ceva care te fascinează la el: e nemaipomenit de normal, de firesc.”

Victor Rebengiuc, care a împlinit 81 de ani pe 10 februarie 2014, fotografiat de Simion Buia (www.actoriisifotografu.ro), pentru Ziarul Metropolis

● **Radu Penciulescu, regizor:** „Eram tineri, săraci și plini de visuri când, în 1957, Vlad Mugur ne-a adunat pe toți la Craiova. Faimoasa generație de aur. Trăiam împreună, toată trupa lui Vlad, într-un fost hotel (pe vremuri de proastă reputație). Venise iarna și seara, în drum spre casă, mai furam câte un lemn ca să ne putem încălzi. Îmi aduc aminte că, la prima leafă, m-am dus cu Victor la un magazin de textile, ne-am cumpărat fiecare 1,20 m de doc albastru și l-am rugat pe croitorul teatrului să ne facă niște pantaloni. Am mai cumpărat și câteva conserve de fasole albă în sos tomat pentru serile de sfârșit de chenzină.

Tot cam atunci am avut și prima revelație. L-am văzut repetând și apoi jucând în *Bunbury* sau *Ce înseamnă să fii onest* a lui Oscar Wilde. Pe stradă umbla zgribulit în pantalonii lui de doc albastru, dar la teatru era englezul sofisticat, manierat (și manierist), snob, stilizat, cu o impunătoare arhitectură a comportamentului. M-am întrebat (și l-am întrebat) de unde știe toate astea, că doar, ca experiență de viață, eram amândoi niște «obișnuiți supraviețuitori». A dat din umeri: «Din text.» Atunci am înțeles că stilul nu e nici cultură, nici exercițiu, ci o parte esențială a talentului.”

● **Clody Bertola, actriță:** „Am jucat întotdeauna cu mare bucurie alături de Victor Rebeniuc, pe care îl socotesc cel mai mare actor în viață. L-am cunoscut când a venit în teatru și a debutat în *Omul care aduce ploaia*. Parcă îl văd pe scenă, un tânăr înalt și plin de farmec. Marele lui talent era dublat de o cinste exemplară, care probabil nu s-a modificat din adolescență până astăzi. În teatru există o competiție foarte dură, de aceea cinstea trebuie să domine. Cine îi știe măsura? E greu de stabilit. Victor avea instinctual această măsură.”

● **Lucian Pintilie, regizor:** „L-am distribuit în capodopera absolută a teatrului comic modern românesc, *Proșii sub clar de lună*. [...] După câteva repetiții, Victor a azvârlit textul. «Eu nu joc, dom'le, în tâmpenia asta.» Am încercat încă o dată să-l includ în echipa mea, la *Revizorul*. Multă vreme am crezut că am reușit. Repetițiile erau o alternanță de iluminări și de momente foarte dure, epuizante. [...] Victor era ca un animal de rasă, care nu a suportat acest tratament atât de dur.

M-a abandonat și s-a dus la Național să joace într-un spectacol care ani de zile a constituit bătaia de joc a «intelighenției» românești, *Un fluture în lampă* de Paul Everac (care a scris și piese bune, dar aici strălucea prin compromisul și servilismul său față de Securitate.) Foarte bine – să se frece la cap cu Everac al lui, eu nu mai vreau să știu de el, nici nu-l mai salut când îl voi întâlni pe stradă. Și am plecat din țară, dat afară cu un șut în fund de partid, dar cu un singur gând în cap: să mă reîntorc acasă, odată și odată.

Firește că nu mi-a respectat niciodată promisiunea, pentru că întotdeauna, când îl revedeam în marile sale creații, mă reîndrăgosteam de el. Dar mă țineam tare și, cum omul e tâmpit și îndărătnic, probabil că multă vreme, poate niciodată, nu l-aș mai fi distribuit pe Victor.

A trebuit să se întâmple o nenorocire cumplită, care să se îndeplinească cu un miracol extraordinar, pentru ca regăsirea noastră să mai fie încă o dată posibilă și de atunci să rămână definitivă. Nenorocirea a fost că s-a prăpădit Toma, iar miracolul a fost «nașterea» lui Victor – după aproape 10 ani. Eram extraordinar de lucizi amândoi că ne va pedepsi Dumnezeu dacă ratăm și această ultimă șansă pe care ne-o acorda. Victor a preluat rolul lui Pampon, care era gândit pentru Toma Caragiu – dar noi doi nu mai eram puștii orgolioși și autoritari de altădată.”

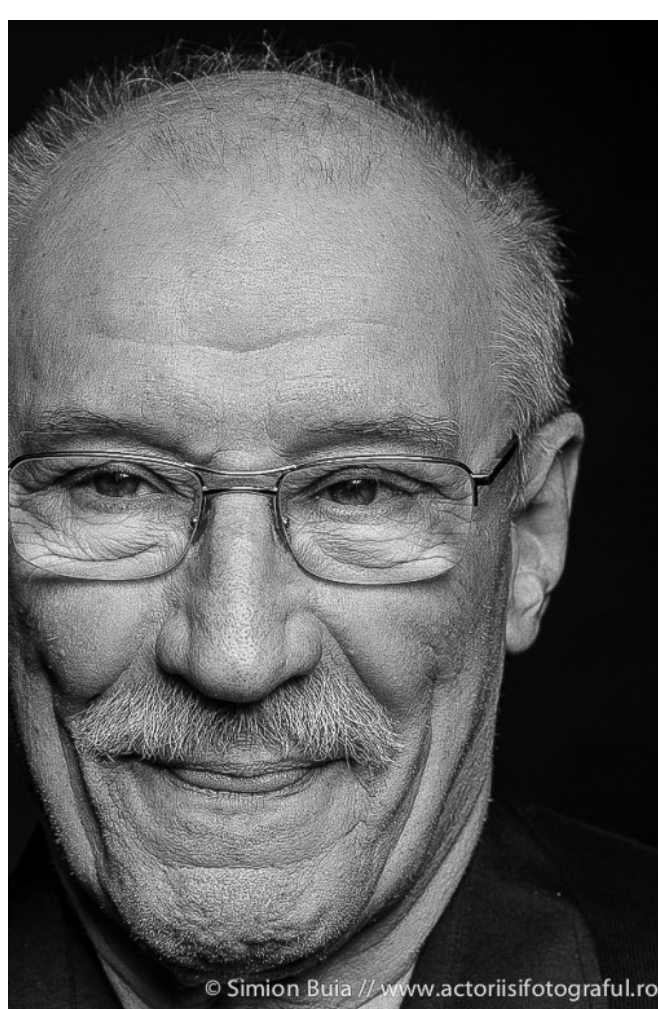
● **Tudor Rebeniuc, arhitect:** „Tata nu are birou, stă toată ziua în bucătărie pregătind «d'ale gurii». Adoră ciorbele (mai ales cea de burtă), mâcămurile de pește (mai ales știuca umplută, pentru care a comandat o cratiță specială), micii și tot ce se poate face la grătar, roșiile, laptele bătut... o mulțime. Nu se omoară cu băutura, nu exagerează niciodată.

Îi e frică de bătrânețe. Nu atât de moarte, cât de bătrânețe. Îi e frică să ajungă neputincios. Să trebuiască alții să aibă grijă de el. Să-și piardă luciditatea și să fie o povară pentru cei din jur. Nu are gust pentru avantajele vârstei înaintate. Senectutea nu are nimic atrăgător pentru el. Tata are mereu gust pentru ce e proaspăt, un gust aproape indiscriminat. În ultima vreme e pasionat de calculatoare și de internet. Numai la muzică e oarecum conservator. Din câte știu, piesa lui preferată este uvertura Egmont a lui Beethoven.”

● **Mariana Mihaș, actriță:** „Viața noastră casnică? Ce să spun? Nu gătim împreună, am încercat, dar nu reușim să ne sincronizăm. Eu sunt, de obicei, mâna a doua la bucătărie și îl ajut numai pe «maestru» să se desfășoare. Trebuie să recunosc că îmi convine asta. Nu e mai bine să ai mai mult timp liber? (*Râde*) [...] Odată, când Tudor era foarte mic, ne-am întâlnit cu cineva în Herăstrău și Victor a început să povestească: «Eu îl schimb pe Tudor, îi dau de mâncare, mă plimb cu el, eu fac asta, și asta, și asta pentru el...», după care persoana respectivă se întoarce consternată spre mine: «Dar dumneavoastră ce faceți, doamnă?» (*Râde în hohote*.)

Însă cu adevărat important este că noi suntem o familie echilibrată. Prin comparație, uitându-mă în jur, îi mulțumesc lui Dumnezeu că am un asemenea soț și un asemenea băiat. Tudor a devenit un om echilibrat și pe picioarele lui, în ciuda răsfățului exagerat din partea tatălui. Totul a fost însă făcut cu multă dragoste și măsură. Dragoste și măsură, poate tocmai acestea sunt cuvintele care l-ar caracteriza pe soțul meu. E mult? E puțin în ceea ce am povestit? Un lucru e sigur: e numai iubire.”

● **Lia Bugnar, actriță:** „La examenele de actorie veneau mai toți profesorii din școală. Stăteau ca la spectacol și noi făceam diverse «scenuțe», bucățele de teatru. Emoțiile erau îngrozitoare pentru că stăteau ei ca la spectacol, dar, la sfârșit, în loc de aplauze, se dădeau note. Făcea oarecum parte din politica școlii să nu se manifeste semne de simpatie sau antipatie față de noi în timp ce jucam, deoarece nu era spectacol, ci examen. Te ungea la suflet când, din toată ghețaria aia de public, răzbătea un râs sănătos și inconfundabil: «A râs Rebe! Bravo! Hai că înseamnă că-i bine! A râs Rebe!» Chiar dacă, după examen, nu luai cine știe ce notă mare, știai că ai avut o clipă în care ai fost «actor bun» pentru că știa toată lumea cum a râs Rebe!...”

rebengiuc.jpg)

(<https://www.ziarulmetropolis.ro/wp-content/uploads/2014/02/victor->

● **Oana Pellea, actriță:** „Tata era bolnav și la ușă ne sună domnul Victor Rebengiuc de mână cu domnul Tudor. A venit să-l vadă pe tata. Intră cu frică în dormitor, cu Tudor de mână. Amza e bucuros că a venit să-l vadă. Stau de vorbă și, după un timp, iese cu domnul Tudor și mai zăbovește puțin cu mama și cu mine la barul din holul casei. E cu lacrimi în ochi. Muntele de om plânge ca un copil neputincios în fața morții. Și ne spune, mamei și mie, că s-a gândit toată noaptea. Și chiar dacă cancerul ar fi, cum zic unii, un virus, el a venit cu ce are mai scump pe lume, cu domnul Tudor. Pentru că, dacă Dumnezeu îl ia pe Amza, atunci poate să-i ia și viața lui, care se numește Tudor.

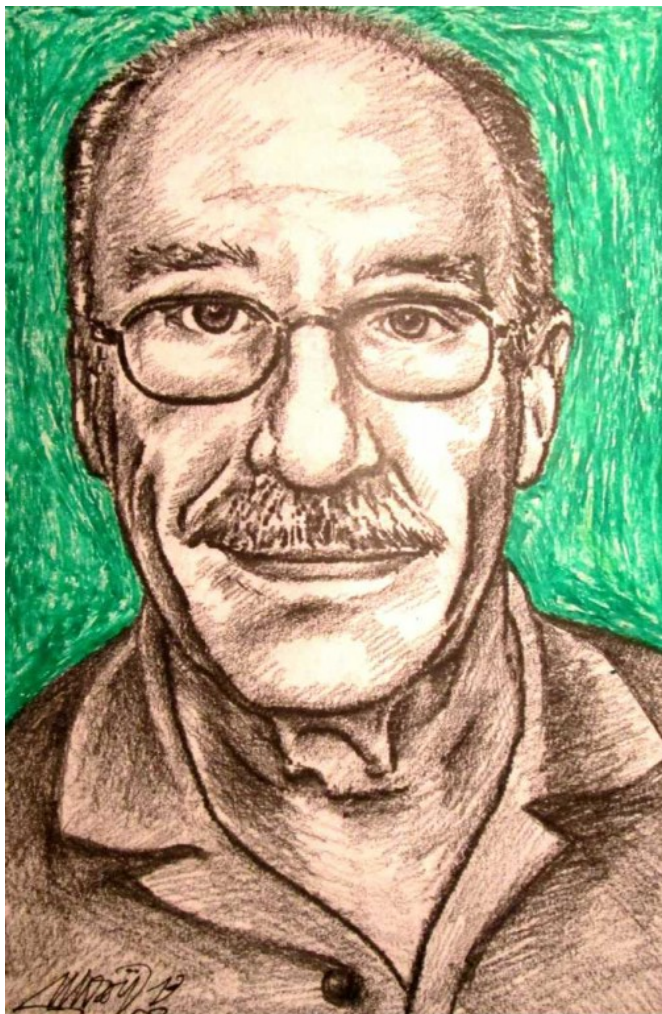
N-am uitat nici eu, nici mama, niciodată. Este unul dintre cele mai mari acte de iubire pe care le-am văzut vreodată.”

● **Andrei Pleșu, critic de artă:** „Primul lucru care îmi vine în minte când încerc să-mi explic admirația față de Victor Rebengiuc este că n-are aerul (și aerele) unui actor. Nu «i se citește pe față» meseria, nu are ticurile, fasoanele, «marca» profesională caracteristică. Cred, îndeobște, că ceva e în neregulă când fizionomia cuiva trădează instantaneu o ocupație. [...] Victor Rebengiuc poate juca strălucit orice rol pentru că nu joacă niciodată rolul «artistului». Singurul «semnal» al angajării sale specifice e, poate, cristalinitatea inconfundabilă a rostirii, dicția tranșantă, atenția înnăscută față de limpezimea emisiei vocale și a mesajului.”

Foto CU Victor Rebengiuc (<http://www.imdb.com/name/nm0714287/>): Simion Buia

Portretul actorului, realizat de Marius Miron,
pentru Ziarul Metropolis

(<http://www.mariusmiron.webs.com/>)